

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

**Brief aan de leden
T.a.v. het college en de raad**

informatiecentrum tel.
(070) 373 8393

uw kenmerk

bijlage(n)

betreft
Algemene Verordening
Gegevensbescherming

ons kenmerk
ECLBR/U201600859
Lbr. 16/058

datum
12 juli 2016

Samenvatting

Het Europese Parlement en de Raad hebben op 27 april 2016 officieel ingestemd met de Algemene Verordening Gegevensbescherming. De definitieve tekst is daarna op 4 mei 2016 gepubliceerd in het [publicatieblad](#) van de Europese Unie (Pb EU L119), waarna de verordening op 25 mei 2016 in werking is getreden. De Verordening heeft een directe werking en hoeft niet meer in nationale wetgeving geïmplementeerd te worden. Alle organisaties in de publieke en private sector hebben nu twee jaar de tijd, dus tot 25 mei 2018, om aan de nieuwe wetgeving te voldoen.

In de [ledenbrief van 19 oktober 2015](#) (Lbr.15/079) 'Europese Algemene Verordening en Meldplicht Datalekken', informeerden wij u over de komst van de Meldplicht en de Algemene Verordening. In de definitieve tekst van de Verordening zijn nog enkele belangrijke wijzigingen aangebracht waarover wij u willen informeren. Zo wordt het aanstellen van een Functionaris Gegevensbescherming voor alle gemeenten verplicht, hebben burgers het recht om 'vergeten' te worden en hebben burgers het recht om een elektronische kopie van hun gegevens opvragen.

De VNG biedt gemeenten een pakket aan ter ondersteuning bij vraagstukken rondom de nieuwe regels voor gegevensbescherming en privacy. De onderdelen van dit ondersteuningspakket worden in deze ledenbrief nader beschreven. Meer informatie hierover is te vinden op de website van de [VNG](#) en [IBD](#).

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Aan de leden

informatiecentrum tel. (070) 373 8393	uw kenmerk	bijlage(n)
betreft In werking treding Algemene Verordening Gegevensbescherming	ons kenmerk ECLBR/U201600859 Lbr. 16/058	Datum 12 juli 2016

Geacht college en gemeenteraad,

Op 25 mei 2016 is de (Europese) Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG) in werking getreden. Deze nieuwe wetgeving moet zorgen voor harmonisatie van de huidige privacyregelgeving in Europa en verbetering van de privacy(bescherming) van burgers. De oude privacyregelgeving (1995) werd vastgesteld toen internet nog in de kinderschoenen stond. Bij de nieuwe regelgeving gaat het daarom vooral om het beschermen van persoonsgegevens in de digitale wereld. De Europese Unie (hierna: EU) wil met deze AVG het vertrouwen bij burgers en consumenten in de verwerking van persoonsgegevens door overheid en bedrijven vergroten.

Het verwerken van persoonsgegevens is een primaire taak van gemeenten. Gemeenten hebben daarom een grote verantwoordelijkheid waar het gaat om de omgang met persoonsgegevens, zij hechten dan ook sterk aan privacy en bescherming van de persoonlijke levenssfeer van hun inwoners. Gemeenten werken actief en doorlopend aan de bescherming van privacygevoelige informatie. Om gemeenten hierbij te ondersteunen levert de VNG onder meer het Raamwerk Privacy en is de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG) ontwikkeld. Het Raamwerk helpt gemeenten om privacy goed te borgen in de organisatie en de BIG geeft handvatten om deze informatie op een juiste wijze te beveiligen. Naleving van de BIG zorgt daarmee voor meer informatieveiligheid die een eerste voorwaarde is voor gegevensbescherming in het kader van Privacy. De verordening heeft desondanks een aanzienlijke impact op gemeentelijke organisaties, doordat aanvullende regelgeving van kracht wordt.

In deze ledenbrief informeren we u over de laatste stand van zaken rondom de AVG en de belangrijkste gevolgen daarvan voor gemeenten.

Stand van zaken AVG

Op 27 april 2016 hebben het Europese Parlement en de Raad ingestemd met de AVG, waarna deze op 4 mei 2016 werd gepubliceerd in het zogenaamde [publicatieblad](#) (Pb EU L119). Op 25 mei 2016 is de Verordening officieel in werking getreden. De AVG heeft een rechtstreekse werking in alle

lidstaten, zodat in de hele EU dezelfde privacyregels van kracht zullen zijn. Nationale afwijkingen op de AVG zijn alleen mogelijk indien de AVG zelf die mogelijkheid biedt. Het staat de lidstaten derhalve niet vrij om de bepalingen op eigen wijze te implementeren. Wel is het mogelijk om zelfstandig (strengere) aanvullingen door te voeren op de bepalingen uit deze verordening in hun nationale wetgeving.

(Decentrale) overheden en bedrijven hebben na de inwerkingtreding op 25 mei 2016 twee jaar de tijd, dus tot 25 mei 2018, om aan de regels in de Verordening te voldoen (art. 99 lid 2) voordat de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) overgaat tot handhaving.

Belangrijkste wijzigingen

De belangrijkste wijzigingen als gevolg van de AVG zijn in onderstaand overzicht weergegeven:

- Functionaris gegevensbescherming (FG) (Afdeling 4 AVG, art. 37e.v.): de aanwijzing van een FG is niet langer vrijblijvend, maar verplicht voor organisaties die veel persoonsgegevens verwerken zoals gemeenten. De FG is onder meer verantwoordelijk voor het naleven van de AVG. Als een verantwoordelijke of bewerker een publieke autoriteit is, mag ook één functionaris worden aangewezen voor meer dan één organisatie. Gemeenten kunnen er dan voor kiezen gezamenlijk een functionaris aan te wijzen;
- Rechtmatigheid en transparantie (art. 5 lid 1 sub a en art. 6): transparantie is in de AVG opgenomen als een apart beginsel. Het dient transparant te zijn voor een natuurlijk persoon dat zijn persoonsgegevens worden verzameld, gebruikt, geraadpleegd, oftewel worden verwerkt. Daarnaast dient het duidelijk te zijn in hoeverre dit gebeurt en op basis van welke wettelijke grondslag;
- Accountability (art. 24): bedrijven en overheden moeten actief beleid voeren en maatregelen treffen waaruit blijkt dat de AVG wordt nageleefd. Het is dus niet langer voldoende enkel (passief) te informeren over het doel en de middelen van verwerking;
- Vergeetrecht (art. 17): klanten, patiënten, cliënten en burgers hebben straks het recht om 'vergeten' te worden. Dat wil zeggen dat ze het recht hebben om zich te laten verwijderen uit databases, tenzij legitieme wettelijke vereisten dit voorkomen. Het in kaart hebben van de wettelijke grondslag van verwerking van persoonsgegevens is in dit kader van groot belang;
- Dataportabiliteit (art. 15 lid. 3): burgers hebben het recht op dataportabiliteit (de burger moet zijn of haar data kunnen meenemen naar een andere dienst) en hebben hiervoor het recht een kopie te ontvangen van de persoonsgegevens die over hem zijn verzameld;
- Profilering (art. 22): burgers hebben het recht niet te worden onderworpen aan een louter op geautomatiseerde verwerking, waaronder profilering, gebaseerd besluit (data analytics, big data);
- Privacy by design en privacy by default (art. 6 lid 4 sub e): explicieeter dan voorheen dienen er passende technische en organisatorische maatregelen getroffen te worden die de gegevensverwerking strikt beperken tot noodzakelijk en mogen persoonsgegevens in beginsel niet met een onbeperkt aantal natuurlijke personen gedeeld te worden

(gegevensminimalisatie of pseudonimisatie: het identificerende gegeven wordt vervangen door een ander identificerend gegeven);

- Gegevensbeschermingseffectbeoordeling (art. 35): omdat het verwerken van persoonsgegevens tot de kernactiviteiten van gemeenten behoort, stelt de Autoriteit Persoonsgegevens het uitvoeren van een gegevensbeschermingseffectbeoordeling (oftewel een impactanalyse) bij nieuwe verwerkingen verplicht, om er voor te zorgen dat de gegevensverwerking op een verantwoorde manier plaatsvindt.

Voor meer informatie over de belangrijkste wetswijzigingen kunt u ook terecht op de themawebsite van [Europa decentraal](#).

Wat betekent dit voor gemeenten?

De AVG heeft een aanzienlijke impact op gemeenten en (gemeentelijke) organisaties die persoonsgegevens beheren en verwerken. Het is van belang de overgangperiode tot 25 mei 2018 zo effectief mogelijk te benutten om op tijd te kunnen voldoen aan alle onderdelen van de AVG.

Wat kunt u als gemeente nu al doen?

De AVG heeft gevolgen voor alle gemeentelijke beleidsterreinen waar persoonsgegevens worden verwerkt. In de ledenbrief van 19 oktober 2015 adviseerde de VNG gemeenten reeds een aantal acties te ondernemen om er voor te zorgen op tijd klaar te zijn voor de nieuwe wetgeving.

De belangrijkste acties hieruit zijn de volgende:

- Breng voor uw eigen organisatie in kaart welke aanvullende organisatorische maatregelen moeten worden getroffen om te voldoen aan de bepalingen in de AVG. Bij voorkeur sluiten deze aan bij de maatregelen die u treft of reeds heeft getroffen bij de implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten (BIG);
- Breng de hoofdclusters waarvoor persoonsgegevens verwerkt worden in kaart. Bijvoorbeeld: Burgerzaken (identiteit en BRP), Sociaal Domein (Wmo, Jeugdwet, Participatiewet en aanpalende gebieden), Vergunningen, Intern beheer en Personeel. Zorg dat per cluster op gestructureerde wijze inzichtelijk is:
 - Welke taken daar worden uitgevoerd en onder wiens verantwoordelijkheid
 - Welke (categorieën van persoons)gegevens er verwerkt worden
 - Wat het doel is van de verwerking
 - Hoe in de werkprocessen geborgd is dat uitsluitend noodzakelijke gegevens verwerkt worden
 - Welke verwerkingsgrondslag er is
 - Hoe lang de (persoons)gegevens bewaard worden (waar mogelijk)
 - Met wie de gegevens worden gedeeld
 - Wie de verantwoordelijke is voor (het beschermen van) de gegevens
 - Welke bewerkersovereenkomsten gesloten zijn met andere betrokken partijen
- Tref organisatorische en budgettaire maatregelen, Zoals het tijdig benoemen van een Functionaris voor Gegevensbescherming, eventueel gezamenlijk met andere gemeenten.
- Maak een (voorlopig) tijdspad om bovenstaande te realiseren.

Welke inzet mag u verwachten van de VNG?

De VNG zet zich in voor optimale dienstverlening en ondersteuning van gemeenten rondom het privacyvraagstuk zodat gemeenten op tijd klaar zijn voor de nieuwe wetten en regels. De VNG zet zich in voor de belangenbehartiging van gemeenten richting de Europese Instaties, de ministeries van Veiligheid en Justitie (VenJ) en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). De VNG bewaakt hierbij de balans tussen de doelstellingen en de administratieve inspanning die van gemeenten wordt verlangd.

Verder biedt de VNG gemeenten een pakket aan ondersteunende diensten. Meer informatie hierover vindt u via de websites van de [VNG](#) en [IBD](#).

Gerichte ondersteuning

In de [ledenbrief](#) van 19 oktober 2015 wees de VNG u op het reeds beschikbare ondersteuningsmateriaal van de Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD) en het programma Informatievoorziening Sociaal Domein (ISD) om u voor te bereiden op de nieuwe wetgeving, zoals de privacyscan (PIA SD) en de Baseline informatiebeveiliging gemeenten (BIG).

Informatiecentrum VNG

Voor vragen kunt u terecht bij het Informatiecentrum van de VNG. Het informatiecentrum zorgt er voor dat uw vraag bij het juiste expertisecentrum terecht komt. U kunt het informatiecentrum bereiken door een e-mail te sturen naar: informatiecentrum@vng.nl of te bellen naar 070-3738393.

Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD)

De IBD is in 2013 opgericht door alle gemeenten en ondersteunt gemeenten sindsdien in brede zin op het terrein van informatiebeveiligingsvraagstukken door middel van preventie, detectie, coördinatie en kennisdeling. De IBD ondersteunt gemeenten bij implementatie van de Baseline Informatiebeveiliging Gemeenten (BIG). Voorts heeft de IBD op de website een aantal kennisproducten voor gemeenten gepubliceerd, zoals een [leaflet over de Meldplicht Datalekken](#). Als sectorale Computer Emergency Response Team (CERT) van alle Nederlandse gemeenten is de helpdesk van de IBD in noodgevallen 24 uur per dag bereikbaar via telefoonnummer 070 373 8011. Voor generieke ondersteuning kunt u ditzelfde nummer tijdens kantooruren bereiken of een e-mail sturen aan info@IBDgemeenten.nl.

Europa decentraal

Europa decentraal is een kenniscentrum voor Europees recht en beleid voor (semi)overheidsorganisaties en is in 2002 opgericht door de VNG, het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW). Doel van Europa decentraal is de kennis en expertise over Europees recht en beleid en de juiste toepassing ervan bij de decentrale overheden te vergroten en het Europabewustzijn te bevorderen. Europa decentraal is te bereiken via: helpdesk@europadecentraal.nl

Impactanalyse

Het ministerie van Veiligheid en Justitie voert op verzoek van de VNG op korte termijn een impactanalyse uit naar de precieze gevolgen van de AVG voor gemeenten.

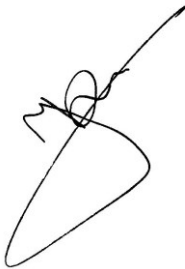
Position Paper Privacy

De VNG heeft op basis van verkennend onderzoek, waaronder een privacyenquête naar de privacy ondersteuningsbehoeften van gemeenten, een Position Paper opgesteld die het belang onderstreept dat gemeenten hechten aan privacy. Gemeenten hebben aangegeven hun inzet op het gebied van het privacyvraagstuk te willen versterken en collectiviseren. Het VNG-bestuur ondersteunt deze wens om het privacyvraagstuk collectief op te pakken. Het Position Paper is op 8 juni tijdens de Algemene Ledenvergadering aangeboden.

Het generiek en collectief organiseren van een antwoord op het privacyvraagstuk sluit aan bij de ambities van de Digitale Agenda 2020: niet reactief maar proactief en wat samen kan ook samen doen.

Hoogachtend,

Vereniging van Nederlandse Gemeenten

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized loop followed by a vertical stroke and a horizontal stroke at the top.

J. Kriens

Voorzitter Directieraad VNG

Deze ledenbrief staat ook op www.vng.nl onder brieven.